

בחינת צורות עיצוב שונות לשזיף לשיפור היבול הוזלת עלויות הייצור וחסכון בכח אדם

מגישים אמנון ארוז, שמעון אנטמן, אבי סלומון, גלית רדל, אריק וולך.

מבוא

גידול השזיף היפני מוכר בישראל מזה שנים רבות. כיום מקיף הגידול כ 18000 דונם ש90% מהם מרוכזים באזור הצפון. בין מיני עצי הפרי הנשירים, מצטיין השזיף היפני בהיותו ענף יצוא יחיד בהיקף של כ25% מהיבול. העץ מגודל בדרך כלל בשיטת הגביע עם וריאציות שונות. לשזיף מספר מאפיינים הגורמים לבעיות משמעותיות באשר ליבוליו הרב שנתיים. מין זה דורש האבקה הדדית והזנים המגודלים בארץ דורשים רמות שונות של דרישות קור. לכן בשנים שונות מועדי פריחתם משתנה ומפגשי פריחה לא תמיד מתרחשים. בנוסף מרבית הנטיעות החדשות מתבססות על כנה אחת בעלת עצמת צמיחה חזקה היוצרת עץ חזק מאד. אחת התוצאות מחוזה הצמיחה היא הגברת דרישת הקור של פקעי השזיף. כפועל יוצא מכך מגיע היבול הרב שנתי במטעי השזיף בישראל אל מתחת לטונה וחצי לדונם. ביבולים אלה סובל הענף מרווחיות נמוכה ועד שלילית. מכאן שהעלאת היבולים במין זה היא קריטית לקיום הענף. אחת הדרכים לשיפור יבולים קשורה לצורת עיצוב המטע. צורות עיצוב שונות עשויות לשנות את היחס בין צמיחה ופוריות ובכך להביא לשינוי משמעותי של היבולים. מניסיוננו באפרסק ודובדבן למדנו על האפשרויות הטמונות בצורות עיצוב שונות יחסית לצורת העיצוב המקובלת.

מטרות המחקר

מטרת העל של התכנית היא להעלות את היבולים הרב שנתיים בשזיף ואת איכות הפרי. בקרת הצמיחה הנמרצת באמצעות צורות עיצוב שונות אמורות להקדים את הכניסה לפוריות ולהגיע לאיזון טוב יותר בין צמיחה לפוריות. שיפור היבול ישיג מידית הקטנה בדרישה לכח אדם במטע. מעבר לכך צורות העיצוב שיבדקו, יאפשרו טיפול יעיל יותר בעץ במיוחד באשר לדילול וקטיף. הצלחת התכנית תבסס את ענף השזיף שלו חשיבות רבה באזור הצפון.

חומרים ושיטות

יבדקו 6 צורות עיצוב, 2 כנות ו 3 זנים. הכנות לכל העיצובים: GF677 ו Citation. Citation – כנה חצי מנסת.

הזנים: רויאל זי בלק דיאמונד ובלק גים – המהווים את הזנים המרכזיים בשזיף יפני בישראל. נטיעה של כל 3 הזנים בצמוד לכל עיצוב.

הנטיעה לכל זן-עיצוב היא באורך 60 ב 2 שורות מחצית השורה על כנת GF677 ומחצית על Citation. מרחק בין השורות 5 מ.

צורות העיצוב הנבחנות:

1. גביע כבקורת ראשונה - מרחקי נטיעה בשורה 3 מ' ב GF677 ו 2.5 מ' ב Citation.
2. ציר כבקורת שניה- מרחקי נטיעה בשורה 2 מ' ב GF677 ו 1.5 מ' ב Citation.
3. גביע 4 צירים - מרחקי נטיעה בשורה 3 מ' ב GF677 ו 2.5 מ' ב Citation.
4. V רגיל בצפיפות גבוהה - מרחקי נטיעה בשורה 1.5 מ' ב GF677 ו 1.0 מ' ב Citation.
5. Y רגיל דו ענפי - מרחקי נטיעה בשורה 2 מ' ב GF677 ו 1.5 מ' ב Citation.
6. Y ארבע ענפי - מרחקי נטיעה בשורה 2 מ' ב GF677 ו 1.5 מ' ב Citation.

ס"ה 36 שורות בשטח כולל של 10.8 דונם. חלקת הניסוי תוקם בחוות המטעים בעמק החולה. יערך מעקב גידולי וכלכלי אחרי עלויות הגידול, השקעת כח אדם ויבולים ואיכויות הפרי בכל הצינורפים.

החלקה ניטעה בחורף וקיץ 2012. התפתחות העצים תקינה, היו מספר תקלות בהדברת אקריות בחלק מהחלקה. בשנת 2012 הושלמה מערכת הקונסטרוקציה במטע לפי צורות העיצוב השונות.

תוצאות 2012

הקפי גזע

זן	כנה	V	Y	גביע	גביע צירי	ציר
בלאק ג'ים	GF677	13.3	15.1	15.0	15.8	13.6
בלאק ג'ים	Citation	12.1	12.4	12.7	12.8	12.0
בלאק דיאמונד	GF677	13.9	15.2	16.0	16.2	14.0
בלאק דיאמונד	Citation	11.1	12.0	13.7	14.0	12.4
רויאל זי	GF677	13.6	13.6	16.4	15.4	13.5
רויאל זי	Citation	11.2	11.3	12.6	12.6	12.7

מתוצאות מדידת היקפי הגזע בשנה זו ניכר כי

- ככל שמרווח הנטיעה גדול יותר היקף הגזע רב יותר.
- כנת הסיטישן חלשה מכנת ה-677 וגם כאן ניכרים הדברים בהיקפי הגזע